

אוצר חשירה
וחמליצה
י"ח טביון

דעת
אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il

שירי משוררים שונים על הרמב"ם וספרו „מורה הנבוכים“.

ג.

יחד ושית, יחד ושית ויחד ותנועה).
הלא, מורה, הלא אמה כבשם
אשר חזק קאר ריחו ואוני,
וקא אפר ולקח⁶ מרקחתו
לעת אקלו, וחנק בו גרונו.

ד.

(ח' תנועות).
הרב משה הנחיל אנשי-
קדש, ספר רזי עולם,
הורה לנבוכים בפרקיו
אולי בקהם יגדל שקלם:
לפתי עצמו ראשיהם
ונכחים למבין קלם!

ה.

(המשקל כנילו).
משה במקום ציר נאמן⁶ הוא
על קו ישר העמיד דתות;

(א) בשבח.

א.

יחד ושית, יחד ושית, יחד ותנועה).
אמת, מורה אמת, קרף ככנור
יתריו בו לפי-חקמה סדורים,
וקא פתי ולא ידע לנגן
ונגן בו ושחת היתרים.

ב. שיר צמדים.

(יחד ושית ב"ם).

אמת, מורה, נתיב ישר
לכל משקיל-אמת מורה,
מרה צמאון נפשו
קמו ארץ קמי מורה,¹
ושרש לסנה פורה
בלב סורר וגם מורה;²
והוא נצב למורה
לכל סקל בחץ מורה;³
ומורה האמת⁴ יאמר:
ברכות יעשה מורה!

1 מל', מורה ומלקוש. — 2 בלב סורר ומורה נמצא שורש מורה ראש ולענה, והכונה לכווערים בעם, מתנודי הרמב"ם. — 3 המורה בחצים. — 4 אולי נכון יותר, רמז דה האמת. — 5 אולי נכון יותר ורקח". — 6 משה בן מיימון הוא במקום משה רבנו (ציר נאמן).

פָּרְדֵי בָשֶׁם נָשִׂיא אֲכַנְהָ, כִּי
הָיָה חֲמוֹר אֲבִיו נָשִׂיא הָאָרֶץ.

(ב) בננותו.

א. שיר מר' משולם בן שלמה דאפיירה
כנגד המחזיקים בפלוסופיה של הרמב"ם.

(ד' ד' תנועות).

אנשי מינות	אומרים לננות:
אין התורה	רק חזיון,
אין המקתב	כאשר נכתב
כי יש סודות	בנליון.
חשב בופר	כי הספר
פעם משל	פעם דמיון:
דבר שלי ⁶	על הפליא ⁷
לא האמין רק	בנסיון.
על החריני	אשפף רגיו,
יהיה לענ	ולבזיון,
הוא המעתיק	רעה הקתיק,
כתב ספרו	ברעות רעיון,
אומר בשחוק:	מלב רחוק
תעמד חסה	אל בן-נוריון ⁸ ,
ובהנדות	פרש חידות
שלא קבל	מאבטליון:
נתן מוקש	אל דוד עקש
לא יוכל על-	זאת נקיון,
יקח בשנה	כתב שמנה
בדבר מלאך	התרויון.

גם עמו שם במקום משה¹
ניעש בו את האותות.

ו. על שרפת ספרי הרמב"ם.
שית ויתד נ"ם בדלת, וכסוגר כ"ם וניתו).
מה-בצרו? האומרים כי בצרו?
ספרי חמודות יקרו מוקב!
אש אוכלה המה, ואיך אש תאכלם?
בינו לזאת בושרים ועוררי רהב!
אין זה! אכל עלו כמו השגי לאל
באש, וקמלאך בתוך הלהב.

ז. מכתם על הרמ"ה (ר' מאיר הלוי
מטולימולה) אשר חרף את ספרי
הרמב"ם.

(יתד וש"ת, יתד וש"ת ויתד ותנועה).

שאלוני ירידי: איך יקנה
בשם מאיר והוא הולך חשכים?
השיבותים: בבר קראו חקמים
ללילה אור⁴, והוא מן ההפקים.

ח. מכתם על ר' יהודה הנשיא
אלמבר.

(שית ויתד, שית ויתד וש"ת בדלת -
וג' תנועות בסוגר).

אחר אשר כל איש בעד⁵ הוריו
נקרא שמו נשיא ונודר פרק.

¹ במקום המטה של משה. — ² מלי, בוערים בעם. — ³ מלי, בערת אש. — ⁴ כמו במשנה, אור
ליד בודקין את החמץ. — ⁵ בזכות אבותיו. — ⁶ מלי, לדבר אתו בשלי (ש"ב נ). — ⁷ המלאך שנראה למנות
ואשתו (שופ' י"ג, יח). — ⁸ החריני אומר בשחוק כי רחוק מתדעת שתעמוד חסה לנקימוסן בן נוריון (גמין נ"ו).

ג. כננד, המורה.

(ש"ת ויחד - ג' מעמים).

מורה נבוכים' החרש, פיה קלום!
 הן הדברים לא שמענום עד הלום!
 ישאו עונם אומרים⁶ כי הכתב
 משל, והנביא אשר אתו חלום.

ד.

(ח' תנועות).

שועל איכה יפרוץ חומה
 יקרו אותה בעלי חקמה?
 וזכוכ-מנת איכה דמה
 כי בכנפיו יחשיך חמה?
 קרית-ספר מאז קדמה,
 כל עמה נבזרים המה,
 איך יערכו לה מלחמה
 חלשים, נאדני שמה?
 איך יקרו אמרה תמה
 על פי אב-שלום היא שומה??

על השדים

לנו עדים

כן תמלין ¹ ---	יוסף שדא
מן המורה,	הרף מורה
ההגיון!	המנע מן
אל, המדע ²	אף התנדע
דעת עליון,	משם תשכיל
בו נזקרים	דברי סופרים
סאין רפיון,	בהם החוק
אם הוא בקמות,	ובסוד נשמות
אין לך רשיון ³ ;	לדעת זאת
ואמור אמן	אכן האמן
יושב קביון---	כי יש מנהיג

ב. מכתם על הרמב"ם.

(ש"ת ויחד, ש"ת ויחד ונח).

כפר בנו עמדם והעבר מעל
 כי שם אויל קשמה בפנינו יעל!⁴
 הנה בתורת-אל נביא-אל נביא,
 בן נקרא נביא נביא תבעל⁵.

1 ראייה למציאות השדים הוא מעשה יוסף שדא (מס' מעילה ט"ז). — 2 אבל מותר ללמוד במ' המדע (החלק הראשון מ"ד החוקה' להרמב"ם). — 3 אבל אמור לך דחקור כסוד נשמות ה' אם באמת הוא או רק בדמות. — 4 הוא מבקש סליחה ממשה רבנו כי גם איש כהרמב"ם נקרא משה. — 5 הן גם מלח "נביא" משותפת לנביא אמתי ולנביאי הבעל. — 6 האנשים האומרים כי ספירו התורה משל הם והנבואה היא חלום. — 7 בלשון הכתוב ש"ב י"ג, לב; כלו' איך יפרו אמרת התורה אשר עפ"י ה' (אב שלום) היא שומת.